

ความคิดสร้างสรรค์ ในงานออกแบบ

Creativity มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน

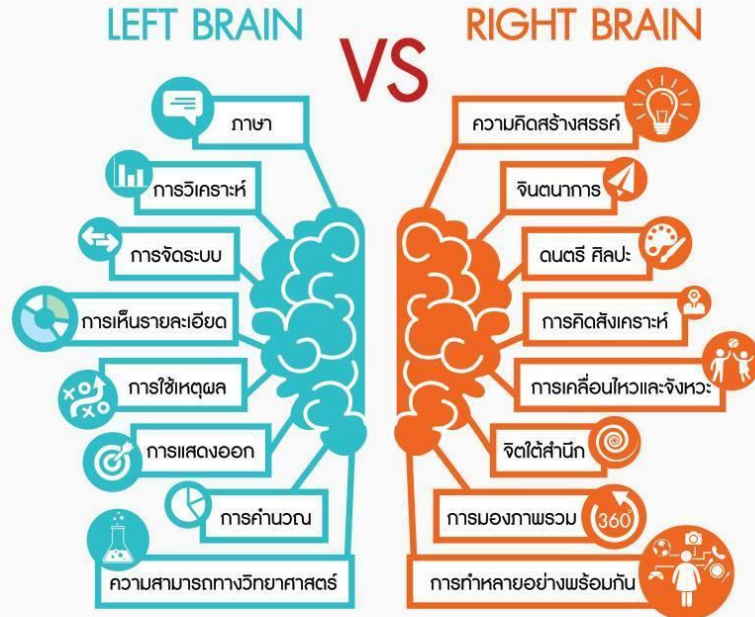
Creo = to creat, to make แปลว่า สร้าง หรือ ทำให้เกิด

ความคิดสร้างสรรค์ หลายคนอาจนึกถึงศิลปะหรือผลงานที่ใช้หัวคิดดีไซน์ให้ออกมาเฉพาะตัว แท้จริงแล้วความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในทุกผลงาน และบางครั้งตัวเข้าไปของความคิดเหล่านั้นก็เพื่อให้เกิดเป็นความสุขและสุนทรียภาพในการทำงาน

การทำงานของสมองสองซีก

กระบวนการคิด : การทำงานของสมอง

info Graphics
MyFirstBrain.Com
www.myfirstbrain.com

คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์

คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์

กิಲ್ฟอร์ด (Guilford, 1959: 389) กล่าวว่า **ความคิดสร้างสรรค์** เป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะคิดได้กว้างไกล หลายทิศทางหรือที่เรียกว่าแบบอเนกนัย (Divergent thinking) ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์แปลกใหม่ รวมถึงการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จอีกด้วย และ ความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วย ความคล่อง (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดริเริ่ม (Originality) คนที่จะคิดลักษณะดังกล่าวได้จะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด

คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์

ออสบอร์น (Osborn, 1957: 23) กล่าวว่า **ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination)** คือเป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่มนุษย์ประสบ มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งหวนเลือนลอย โดยทั่วไปความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์

คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1971: 211) กล่าวว่า **ความคิดสร้างสรรค์** คือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัดบุคคล สามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายแบบ และผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น ความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นความสามารถในการ

คิดของมนุษย์ที่มีการคิดในหลายแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่างๆ จนนำไปสู่การคิด ประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการใหม่ๆ โดยความคิดสร้างสรรค์อาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. **ความริเริ่ม (Originality)** เป็นความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดเดิม

2. **ความคล่อง (Fluency)** เป็นความคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาจำกัด

3. **ความยืดหยุ่น (Flexibility)** เป็นความคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและ สามารถดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นสิ่งอื่นได้

4. **ความละเอียดลออ (Elaboration)** เป็นความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือ ขยายความคิดหลักให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เจริญศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวถึง ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ

1. เริ่มจากจินตนาการแล้วย้อนกลับสู่สภาพความเป็นจริง เกิดจาก
การที่เรานำความฝันและจินตนาการ ซึ่งเป็นเพียงความคิด ความใฝ่ฝันที่ยัง
ไม่เป็นจริง แต่เกิดความปรารถนาอย่าง แรงแกล้าที่จะทำให้ความฝันนั้นเป็น
จริง

2. เริ่มจากความรู้ แล้วคิดต่อยอดสู่สิ่งใหม่ เกิดจากการนำข้อมูล
หรือความรู้ที่มีอยู่มาคิดต่อยอดหรือคิดเพิ่ม ฐานข้อมูลที่มีอยู่จะเป็นเหมือน
"ตัวเขียนความคิด" ให้เราคิดในเรื่องใหม่ๆ

ความคิดสร้างสรรค์มีใช้พรสวรรค์ แต่ฝึกฝนได้

กระบวนการคิดของสมองสามารถคิดได้หลากหลายและแปลก

ใหม่อยู่เสมอ เพราะภูมิหลังพื้นเพที่มีความแตกต่าง ส่งผลให้เกิดความคิดจินตนาการที่ไม่เหมือนใครและสามารถนำไปประยุกต์ได้กับศิลปะทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นบทกวีหรือปฏิบัติ

ความคิดสร้างสรรค์ จะเชื่อมโยงความคิดที่หลากหลาย แสวงหาทางเลือกใหม่อยู่เสมอ กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือโดยตั้งใจ ซึ่งทำได้โดยการฝึกฝน ระดมสมอง อีกทั้งความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ขยายขอบเขตความคิดเดิมๆ ให้กว้างและหลากหลายแง่มุม เหล่านี้ทำให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เช่นกัน

ความคิดสร้างสรรค์ อาจสรุปได้คร่าวๆ ดังนี้

1.ความสามารถ (ability) ในการจินตนาการหรือสร้างสรรค์สิ่ง

ใหม่ ๆ อาจเริ่มจากความคิดสร้างสรรค์ใหม่จากความคิดใหม่จากความคิดผสมผสาน (combining หรือ synthesizing) การเปลี่ยนแปลง (changing) หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ (reapplying) ความคิดสร้างสรรค์บางเรื่องอาจน่าทึ่งและยอดเยี่ยม บางเรื่องอาจเป็นเรื่องธรรมดาที่คนส่วนใหญ่มองข้าม ความจริงแล้วทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์สังเกตุได้ตั้งแต่ยังเด็ก แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์มักจะถูกรอบงำด้วยกระบวนการศึกษา และสามารถรื้อฟื้นให้กลับมาได้แต่ทั้งนี้ต้องประกอบกับความอดทน ความต้องการ พร้อมของใจและวันเวลาที่จะเป็นตัวช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์ อาจสรุปได้คร่าวๆ ดังนี้

2.ทัศนคติ (attitude) คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ พร้อมที่จะเล่นกับความคิดที่หลากหลายและความเป็นไปได้ (probability) มีความคิดที่ยืดหยุ่น ชอบเห็นสิ่งที่ดีขึ้นและพร้อมที่จะปรับปรุงอยู่เสมอ

3.กระบวนการ (process) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะทำงานหนักเพื่อพัฒนาความคิดและแนวทางแก้ปัญหาของตนเองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปหรือปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ขึ้นตามลำดับ ความคิดสร้างสรรค์ที่เยี่ยมยอดไม่เคยปรากฏว่าเกิดจากการคิดเพียงครั้งเดียวหรือจากกิจกรรมสั้นๆ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์รู้ว่า การปรับปรุงให้ดีขึ้นสามารถทำได้เสมอ

วิธีการคิดสร้างสรรค์ มีวิธีการที่หลากหลายแต่ที่สำคัญมี 5 วิธีการ คือ

1.วิวัฒนาการ (evolution) เป็นวิธีการปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยวิธีการแบบสะสมทีละขั้นตอน ความคิดใหม่เกิดจากความคิดหลากหลาย แนวทางแก้ปัญหาใหม่ๆ เกิดจากแนวทางเก่าที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น

2.การผสมผสาน (synthesis) เป็นการผสมผสานหรือสังเคราะห์แนวคิดที่ 1 กับ 2 เป็นแนวคิดที่ 3 ซึ่งกลายเป็นความคิดใหม่

3.การปฏิวัติ (revolution) ในบางครั้งความคิดใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

วิธีการคิดสร้างสรรค์ มีวิธีการที่หลากหลายแต่ที่สำคัญมี 5 วิธีการ คือ

4.ปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ (reapplication) ประชุมมอง
เรื่องเก่า ด้วยมุมมองใหม่หรือมองแบบนอกกรอบ

5.ปรับเปลี่ยนทิศทาง (changing direction) เป็นการ
ปรับเปลี่ยนทิศทางการมองปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายยิ่งขึ้น

การคิดเชิงสร้างสรรค์

https://www.novabizz.com/Nova4ce/Intelligence/Creative_Thinking.htm

การคิดเชิงสร้างสรรค์

หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อ ค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล หลายนแง่มุม เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

- ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ไม่เคยมีมาก่อน (New Original)
- ใช้การได้ (Workable)
- มีความเหมาะสม (Appropriate)

การคิดเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า "นวัตกรรม" (Innovation)

การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

1. ทางตรง คือ การฝึกอบรม

2. ทางอ้อม อาจทำได้หลายวิธี เช่น

2.1 ยอมรับในความสามารถของแต่ละบุคคล

2.2 แสดงให้เห็นว่าความคิดที่แสดงออกมานั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้

2.3 อย่าพยายามให้ทุกคนคิดไปในแนวทางเดียวกัน ต้องยอมรับในความคิดที่แปลก

2.4 อย่าสนับสนุนเพียงผลงานเหมือนกับผู้ที่เคยได้รับรางวัล หรือเป็นที่ยอมรับ

มาแล้ว ควรให้การ สนับสนุน ยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลกับผลงานที่แปลกใหม่แต่มีคุณค่า

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้คิดค้นผลงานที่สร้างสรรค์อย่างไม่มีขีดจำกัด

2.6 ให้กำลังใจและเอาใจใส่ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ที่อาจต้องใช้เวลาและค่อยเป็น

ค่อยไป

การนิยมนักคิดสร้างสรรค์ มี 9 ข้อ ดังนี้

1. **อย่าคิดแง่ลบ**
2. **อย่าชอบพวกรมากลากไปต้องกล้าคิดเองและเชื่อมั่นในตัวเอง**
3. **อย่าปิดตนเองในวงแคบ**
4. **อย่ารักสบาย ทำไปเรื่อย ๆ**
5. **อย่ากลัว - ต้องกล้าเสี่ยง**
6. **อย่าหมดกำลังใจ เมื่อไม่พบคำตอบ**
7. **อย่าท้อใจกับความผิดพลาด**
8. **อย่าละทิ้งความคิดใดๆ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าไร้ประโยชน์**
9. **อย่ากลัวการเผยแพร่ผลงาน ต้องกล้าเผยแพร่ผลงานที่แตกต่าง**

เหตุผลที่ต้องมีความคิดสร้างสรรค์

1. ความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เราแก้ปัญหาได้ลงตัวกับปัญหา
2. ก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้ง
3. ช่วยให้เราได้สิ่งที่"ดีกว่า"แทนที่จะมออยู่กับ สิ่งเดิมๆ
4. เป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาด ในการสร้างสรรค์

(creative intelligence) การวิเคราะห์ (analytical intelligence)
และการปฏิบัติจริง (practical intelligence)

วิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking)

1. หาความคิดใหม่ที่หลากหลายด้วยการระดมสมอง (Brainstorming)
2. ทำองศาให้เป็นของใหม่
3. ขยายขอบเขตปัญหาจากรูปธรรมสู่นามธรรมแล้วค่อยคิด
4. ปรับสภาพแวดล้อมและเวลาให้เหมาะสมสำหรับการคิด
5. กลับสิ่งที่จะคิด แล้วลองคิดในมุมกลับ

วิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking)

6. จับคู่ตรงข้าม เพื่อห้มุมมองสิ่งใหม่
7. คิดหาแนวทางความน่าจะเป็น ย้อนกลับมาหาความเป็นไปได้
8. หาสิ่งไม่เชื่อมโยง เป็นตัวเชื่อมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่
9. ใช้เทคนิคการสังเคราะห์ส่วนประกอบ
10. ใช้การเปรียบเทียบ เพื่อกระตุ้นมุมมองใหม่ๆ

ทักษะและกระบวนการการคิดแบบนักออกแบบ

ทักษะและกระบวนการคิดแบบนักออกแบบ

1. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ Creative Thinking

1.1 เลิกตีตราตัวเองว่า "ฉันมันไม่ creative
เอาซะเลย"

1.2 เพิ่ม "วัตถุดิบ" หรือเรื่องราวความรู้อีกกับ
ตัวเอง

1.3 พินเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ทักษะและกระบวนการการคิดแบบนักออกแบบ

2. ทักษะการช่างสังเกต *Curiosity*

2.1 หยุด แล้วสังเกตสิ่งรอบๆ อย่างตั้งใจ

2.2. พิจารณาแพะชนแกะ

2.3. พิจารณาตามกับสิ่งรอบตัว เช่น ทำไมของชิ้นนี้ถึงขายดี , เขาตั้งใจขายอะไร, กลุ่มเป้าหมายคือใคร, ทำไมถึงใช้ภาษาในการสื่อสารแบบนี้, ของถูกทำไมถึงขายได้, คนคิดเป็นใคร เขาเป็นคนแบบไหน, อะไรคือเบื้องหลังหรือแรงบันดาลใจทำให้เขาสร้างสิ่งนี้ขึ้นมา ฯลฯ

ทักษะและกระบวนการการคิดแบบนักออกแบบ

3. ทักษะกระบวนการคิดแบบนักออกแบบ Design Thinking

กระบวนการออกแบบ (Design Process) นั้น โดยทั่วไปแล้วเราจะสามารถแบ่งกระบวนการนี้ออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 Collect Data / Research

3.2 Define / Analyse

3.3 Brainstorm / Ideate

3.4 Develop / Prototype

3.5 Test & Iteration

"การคิดสร้างสรรค์" นำไปสู่...

- > การพัฒนาสติปัญญาของตนเอง
- > พัฒนางาน
- > และการพัฒนาสังคม

Thank You

อ้างอิง

- ❖ https://www.novabizz.com/NovaAce/Intelligence/Creative_Thinking.htm
- ❖ <https://www.wyrrsoftstudio.com/creative-thinking-in-design>
- ❖ พินิจแบบหน้าออกแบบ. <https://creativetalklive.com/3-designer-skills-that-non-designers-should-have/Article> | Creative/Design